

Toespraak Raphael Boas, Nationale Holocaust Herdenking 29 januari 2023

Mijn opa Louis is geboren in 1941 in Amsterdam en kwam uit een grote familie met heel veel ooms en tantes.

In 1942 is hij met zijn ouders en zijn zus gevlucht voor de Duitsers en de Jodenvervolging.

Voordat ze vertrokken, heeft mijn overgrootvader kostbaarheden toevertrouwd aan vrienden. Een van die mensen was meneer Kat. Hij had voorgesteld mijn opa bij hem in huis te nemen. Mijn overgrootvader besloot mijn opa mee te nemen, maar wel waardevolle spullen bij hem achter te laten.

Ook heeft mijn overgrootvader belangrijke en waardevolle spullen begraven bij het graf van zijn moeder. Hij kon alleen het noodzakelijke meenemen, wat hij verstopte in zijn kleren.

Het was een hele gevaarlijke tocht. Mijn opa was toen pas één jaar oud. Omdat zijn ouders bang waren dat mijn opa op het verkeerde moment zou gaan huilen, gaven ze hem slaapmiddelen om rustig te blijven.

Ze zijn via België naar Frankrijk gereisd, tot aan bij het meer dichtbij de Zwitserse grens.

De Duitsers controleerden het meer goed, vooral 's nachts. Ze keken met grote lichten naar het meer, om vluchtelingen op te pakken.

Mijn overgrootouders vonden een "passeur" die ze betaalden.

Maar de passeur kwam nooit opdagen.

Een paar dagen later regelde mijn overgrootvader zelf een bootje en ze maakten de tocht naar de overkant, naar Zwitserland.

Ze verbleven in het vluchtelingenkamp in Vervey. Mijn overgrootvader werkte daar als houthakker.

Ze zijn in Zwitserland gebleven tot 1945. Daarna zijn ze via België teruggekeerd naar Amsterdam.

Slechts enkelen van de familie hadden de Holocaust overleefd.

Na de oorlog ging mijn overgrootvader terug naar zijn vriend meneer Kat. meneer Kat gaf alle spullen netjes terug.

Anderen deden alsof ze van niets wisten en gaven niets terug.

De spullen die mijn overgrootvader had begraven in het graf van zijn moeder lagen er nog allemaal.

Mijn overgrootvader kon niet meer werken in Amsterdam, omdat de Diamantbeurs niet meer actief was. Ze verhuisden naar Brussel en later naar Antwerpen, waar mijn opa nog steeds woont.

Na de oorlog werd er vaak gesproken over familie en mensen die er niet meer waren.

De oorlog was voorbij. Het verdriet en het gemis zullen altijd blijven.